

Ключевые слова: культурно-специфическая лексика, транскультурная коммуникация, интертекстуальность, турецкая фольклорная традиция.

Savolotska A.A., Master Student,
Institute of Philology Taras Shevchenko National University of Kyiv

CULTURAL SPECIFIC PROPER NAMES AS A PROBLEM OF TRANSLATION (based on Orhan Pamuk's novel "Museum of Innocence" translations)

The article is dedicated to the problem of adequate translation of cultural-specific proper names which represent Turkish national colouring of Orhan Pamuk's novel "Museum of Innocence".

Keywords: cultural-specific lexis, trans cultural communication, intertextuality, Turkish folklore tradition.

УДК 811.111'373.43

Сандига Л. О., к.ф.н., асист.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ДЖЕРЕЛО ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНИХ НЕОЛОГІЗМІВ

Стаття присвячена дослідженню англомовних неологізмів, які зароджуються на фоні розвитку інформаційних технологій. Проаналізовано мовні новоутворення у сфері Інтернет-спілкування, соціальних мережах, неологізми, що пов'язані з онлайн-шахрайствами, новими способами навчання та такі, що позначають нові види хвороб.

Ключові слова: інфонеологізм, неологія, Інтернет-спілкування, соціальні мережі, телескопія.

В умовах акселерації сучасного темпу життя та блискавичного розвитку інформаційних технологій, важко перебільшити важливість останніх для людини ХХІ століття. Для багатьох із нас соціальні мережі, блоги, пошукові сайти стали невід'ємною частиною нашого сьогодення. Новітні технології та, перш за все, Інтернет-спілкування, стають новим виміром життя для сучасної прогресивної молоді. Економісти визнають, що Інтернет здійснив найбільший вплив на світову економіку з часів індустріальної революції [3, с. 8]. Саме тому виникає нагальна потреба у мовному відбитті нових понять, які

масово зароджуються у сфері інформаційних технологій, так званих «інфонеологізмів» (термін запозичено в дослідниці англійської неології М. О. Жулінської [2, с.363]).

Дослідженням англомовних неологізмів у різних сферах займалися І. В. Андрусяк, М. О. Жулінська, С. М. Єнікеєва, Ю. А. Зацний, К. Г. Трикоз, А. В. Янков та інші, що свідчить про незгасаючий інтерес лінгвістів до стрімкого розвитку мови.

С. М. Єнікеєва стверджує, що необхідність найменування нових явищ та процесів стає причиною загострення «психічної занепокоєності» у суспільстві, яка спадає лише тоді, коли нове поняття отримує вербальне вираження [1, с. 17–18].

У центрі уваги даної роботи перебувають англомовні неологізми, що завдячують своїй появі інформаційній революції, яку Ю. А. Зацний та А. В. Янков називають найпершим макросоціальним чинником, що впливає на створення нової лексики сьогодні [3, с.5].

Актуальним є дослідження англомовних неологізмів, які сформувалися на тлі сучасної інформаційної революції.

Мета статті полягає у встановленні сфер, у яких виникають англомовні інфонеологізми, та виявленні найпродуктивніших способів формування останніх.

Мовний **матеріал**, на якому базується дослідження, налічує 70 інфонеологізмів, виокремлених в Інтернет словниках неологізмів. Досліджувані одиниці умовно поділені на 5 груп, а саме ті, які пов'язані з: 1) онлайн-спілкуванням, 2) соціальними мережами, 3) шахрайствами, 4) хворобами та 5) навчанням.

- **Неологізми у сфері онлайн-спілкування**

Перша група неологізмів, у якій представлено 23% прикладів, пов'язана з особливостями спілкування у віртуальному просторі. Деякі люди в переносному сенсі живуть у мережі, адже проводять онлайн більшість свого робочого та вільного часу. Учасники Інтернет-комунікації (*onliners* [7]) вигадали неологізм на позначення тих, хто не спілкується у мережі – *nonliners* [7]. Замість спілкування в реальному житті, деякі індивіди надають перевагу контактуванню за допомогою електронних пристроїв, коли можна не полишати своєї домівки, навіть ліжка чи дивану – *sofализing* (*sofализing*) [7] – телескопізм *sofa+socializing*. Прибічників такого «диванного» спілкування називають *sofализers* (*sofализers*) [7].

Знайомства в Інтернеті та пошук другої половинки онлайн не є рідкістю в сучасному світі. Людина, яка хоче зробити свою анкету

у віртуальному просторі більш привабливою для потенційних партнерів, може звернутися до *cyber Cyrano* [7], професійного «письменника-дизайнера» анкет знайомств. Неологізм було створено завдяки переходу власної назви, а саме імені відомого французького письменника, драматурга XVII століття – Сірано де Бержерака, у загальну.

Для того, щоб зробити онлайн-спілкування більш емоційним, користувачі можуть використовувати *emojis* [5]– «картинки-смайлики», які були розроблені у Японії та є зараз популярними серед користувачів у всьому світі. Вочевидь, неологізм має японський суфікс.

Розмовний іменник *OH* [7] використовується для називання коханої людини користувача мережі (приклад конверсії *вигук*→*іменник*).

Дієслівний інфонеологізм *to troll* [7] використовується для називання провокативних або негативних коментарів у Інтернет для того, щоб викликати певну реакцію у реципієнта повідомлення (похідними є *troll/troller* [7] – людина, яка провокує адресата повідомлення та *trolling* – сам процес дратування).

Натомість подяка за надання інформації користувачем у мережі Інтернет має назву *hat tip* [7]. Даний неологізм сформувався шляхом конверсії виразу *to tip one's hat*, який має значення «привітатися з кимось, доторкнувшись до свого капелюха».

З метою полегшення користування різноманітними сайтами, які вимагають введення паролю, існує спеціальна програма, яка їх запам'ятовує та автоматично вводить у разі необхідності: *password wallet* [5].

За аналогією із таким видом реклами, як *word-of-mouth*, Інтернет-користувачі вигадали неологізм, який позначає інформацію, що поширюється онлайн у публікаціях юзерів: *word-of-post* [5]. Щоб детальніше ознайомитися з характеристиками певного бренду в соціальних мережах, від користувача можуть вимагати «лайкнути» його сторінку, що отримало назву *like-gating* [5].

Перебуваючи на робочому місці, працівники можуть зробити невеличку перерву, аби перевірити свою електронну скриньку, або наявність повідомлень у соцмережах: *to self-interrupt* [5].

Не дивно, що захоплення новими технологіями призводить до пошкодження рівноваги між реальним життям та часом, проведеним у віртуальному просторі. Через це відновлення балансу

– *tech-life (tech/life) balance* [7] – є пріоритетним завданням для «технозалежних» людей.

- **Інфонеологізми із соціальних мереж**

Останнім часом активно збільшується кількість людей, зареєстрованих у соціальних мережах, саме тому кількість інфонеологізмів у даній групі є найбільшою серед інших: 30% прикладів. Серед «юзерів» трапляються *twinterns* [7]: студенти або випускники, які працюють, рекламуючи певні компанії у таких соціальних мережах, як Twitter та Facebook. Цей неологізм сформувався шляхом телескопії лексем *Twitter* та *intern* (*twinternship* [7] є похідною лексемою, що позначає вид роботи, яку виконує студент або випускник).

Дієслівні неологізми *to unfollow* [7] та *to defollow* [7] використовують на позначення дії припинення стеження за новинами інших користувачів у соцмережі Твітер, тобто людина-*unfollower* [7] «відписується» від нецікавих для неї новин.

Натомість користувачів, які перебувають у фаворі серед інших завідників Твітеру, називають *tweethearts* [7] (телескопізм, утворений завдяки поєднанню лексем *Twitter* та *sweetheart*). Це може бути однією із причин, чому людина цікавиться своєю власною персоною все більше та частіше додає фото, змінює статуси та іншу інформацію у соцмережі і починає хворіти на нарцисизм: *Facebook narcissism* [7], *Facebook narcissist* [7]. Крім того, дуже часто такі люди фотографують самі себе й такі знімки мають назву *selfies* [7] (спосіб утворення – суфіксація: *self+ies*).

Коли жінки захоплюються і починають викладати занадто відверті фотографії аби привернути до себе якомога більше уваги, їх називають *Facebook Hoes* [8], причому друге слово у словосполученні є похідним від *'whores'*.

Ще один яскравий приклад самозакоханості втілено у неологізмах *egosurfer* та *to egosurf*, які згадуються у статті української дослідниці Трикоз К. Г. [4, с.179]. Перша лексема позначає людину, яка шукає своє ім'я в Інтернеті для того, щоб дізнатися, скільки разів воно згадується та, відповідно, наскільки популярною є ця людина; друга – дії такої людини.

Надмірне захоплення власною персоною та регулярне замилування своїми знімками у соціальних мережах призводять до відчуття невпевненості у собі – *virtual vanity* [5], яке у свою чергу

може підштовхнути людину до таких рішучих кроків, як підтяжка обличчя – *Facebook facelift* [5].

Егоцентризм може проявлятися не лише у саморекламі, а в регулярному публікуванні інформації у соцмережах про життя власної дитини, що отримало назву *sharenting* [7].

Соцмережі можуть стати місцем, де організуються флешмоби та лунають протести: так, організований агресивний протест у Твіттері має назву *twitchfork* або *twitchfork mob* (телескопія лексем *Twitter* та *pitchfork* (вила) [7].

Одним із атрибутів спілкування у соціальних мережах є публікація фотографій, на яких людина сидить зігнута, ніби сова, у дивних місцях – *owling* [5]. Це є продовженням однієї з форм сучасного Інтернет-божевілля: *planking* [5]. На фотографіях цього «жанру» можна побачити людину, яка лежить нерухомо лицем донизу із руками, простягнутими уздовж її тіла, що за формою нагадує якусь дошку або планку (англ. *plank*). Більш сучасним варіантом є поєднання обох видів позування, що отримало назву *plowling* [6]. Метою таких фотографій є боротьба за найбільш незвичне місце-фон.

Неологізмом *Facebook official* [8] називають кохану людину користувача соцмережі: як правило, йдеться про серйозні відносини, адже зазвичай користувач не фіксуватиме у своєму статусі нетривалі стосунки.

- **Обман у віртуальному просторі**

Нерідкими є афери в мережі Інтернет: частіше за все йдеться про заволодіння персональними даними користувачів із метою обману, нелегального поширення інформації тощо. Такі неологізми становлять 26% від усієї кількості проаналізованих інфонеологізмів.

Одним із прикладів обдурювання в Інтернеті є *clickjacking* [7] (телескопізм *to click+hijacking*), що позначає отримання контролю над діяльністю Інтернет-користувача для того, щоб змусити останнього натискати на приховані посилання (похідні: іменник *clickjacker* та дієслово *to clickjack* [7]).

Лексема *hijacking* стала основою для формування ще одного інфонеологізму: *to wall-jack* [8] (телескопізм *wall+to hijack*). Останній використовується для найменування злочинної дії зламування сторінки користувача соцмережі *Facebook*, зміни його персональних даних та написання неправдивих повідомлень на стіні користувача та його друзів.

Неологізми *to frape* [8] та *to facehack* [8] використовуються для позначення обману, коли стороння особа вносить зміни у профіль користувача соцмережі Facebook без його відома. Обидва дієслова утворені за допомогою телескопії лексеми *Facebook* із *to rape* та *to hack*.

Ще одним видом кібермахінації є *tab napping* (або *tab nabbing*) [7]: мова йде про крадіжку персональної інформації користувача завдяки заміні відкритої Інтернет сторінки на фальшиву, коли вкладка (*tab*) є неактивною і користувач заходить тим часом на інші сайти. Дієслово *to nab*, яке задіяне у формуванні неологізму, належить до розмовного шару лексики та має значення «швидко щось схопити, або скористатися чимось». Похідними є дієслова *to tab-nap/to tabnap (to tab-nab/to tabnab)* [7] та іменники, які називають шахраїв: *tab napper (tab nabber)* [7].

Шахрайства, пов'язані з нелегальним отриманням доступу до особистої інформації користувача та подальшим використанням її з метою обману, мають назву *spear-phishing* [7]. Цей неологізм був створений шляхом метафоричного перенесення значення лексеми *spear-fishing* та її часткової деформації, первинне значення якої – полювати на рибу за допомогою гарпуна. Шахраї використовують персональну інформацію користувача для відсилання його знайомим спам-листів від його імені, таким чином, у ролі здобичі, тобто риби, виступає людина. Похідними є неологізми *to spearphish* та *spearphisher* [7]. Доречним здається провести паралель із прикметником *fishy*, який має значення «підозрілий, сумнівний».

Шахраїв, які змінюють інформацію або маніпулюють нею для того, щоб передати певне політичне повідомлення, називають *hacktivists* (злиття *hackers+activists*), а самі їх дії отримали назву *hacktivism* [7].

Поширення неправдивої або секретної інформації у віртуальному просторі отримало назву *digital wildfire* [7]. Іменникова частина словосполучення входить до складу загальноновживаного виразу *to spread like wildfire*, який позначає швидке розповсюдження інформації. У інфонеологізмі відбувається уточнення характеристик повідомлення.

Неологізм *catfishing* [5] використовується для позначення ще одного виду онлайн-обману: йдеться про брехню з метою виставлення власної персони у кращому світлі аби справити враження на інших користувачів, особливо маючи намір розпочати близькі стосунки.

- **Інфонеологізми, пов'язані з хворобами**

Інфонеологізми, які пов'язані з певними хворобами або острахами, становлять 13% від загальної кількості проаналізованих одиниць. Залежність сучасної людини від високих технологій призводить до хвороби *nomophobia* [7], симптоми якої проявляються у тому, що людина (*nomophobe, nomophobic* [7]) боїться втратити свій мобільний телефон, перебувати у зоні, де немає мобільного покриття, бути нездатною користуватися телефоном, або коли на рахунку її телефона закінчуються кошти. Даний неологізм був утворений за допомогою злиття чотирьох лексем: *no+mobile+phone+phobia*.

Окрім так званих «телефономанів», існують індивіди, які стають настільки залежними від технічних засобів, що можуть записувати майже кожну хвилину свого життя на камеру або мобільний телефон – *lifelogging* [7], який вони постійно носять із собою.

Прикладом ще однієї новітньої хвороби є неологізм-аббревіатура *FOMO* (або *fomo*) від *fear of missing out* [7]. Останній використовується на позначення людини, яка боїться пропустити певну соціальну подію, про яку вона дізналася з медіа середовища.

Ще одним прикладом «комп'ютерної» хвороби є неологізм *qwerty (QWERTY) tummy* [7], який позначає розлад шлунка через бактерії, які потрапили в організм людини через брудну клавіатуру.

Появу нових послуг у сфері лікування ознаменували два інфонеологізми, перший з яких позначає телефонні консультації лікаря: *mobile health (m-health)* [5], другий – відео-консультації у режимі онлайн-конференцій: *to teletreat* [5].

- **Інфонеологізми, пов'язані з навчанням**

Усупереч думці про те, що новітні засоби спілкування більше використовуються для розваг, поява таких неологізмів як *m-learning (mobile learning)* [7] свідчить про протилежне. Ще однією новинкою є неологізм *e-reader* [7], який позначає електронну книжку, однокорінне дієслово *to e-read* [7] має значення читати електронні книжки або документи за допомогою портативного пристрою. Електронна книжка, яка здатна показувати відео, називається *vook* [7] (телескопізм *video+book*).

Сучасні навчальні заклади або прогресивні компанії дозволяють своїм студентам або працівникам приносити із собою до навчального закладу або на роботу власні технічні прилади. Даний неологізм представлено іменниковою аббревіатурою *BYOD (bring your own device)* [7].

Ще однією аббревіатурою, яка пов'язана з навчанням у віртуальному просторі є **МООС** або *Mooc* (*massive open online course*) [7]. Цей неологізм використовується для позначення безкоштовних навчальних курсів у Інтернеті, які відвідує велика кількість користувачів.

Таким чином, найбільша кількість проаналізованих інфонеологізмів пов'язана зі спілкуванням у соціальних мережах – 30%. Принцип економії мовленнєвих зусиль та тяжіння до лаконічності призвели до того, що найпродуктивнішими способами формування інфонеологізмів виявилися телескопія (28% прикладів) та словоскладання (24% прикладів). 21% прикладів було утворено за допомогою афіксації, комбінація різних способів словотвору присутня у 16% проаналізованих інфонеологізмів. Найменш продуктивними способами утворення неологізмів у сфері інформаційних технологій виявилися аббревіація і конверсія (по 4% прикладів), а також метафоричне перенесення (~1,5% прикладів). У таблиці 1 представлено розподіл інфонеологізмів за способами утворення.

Таблиця 1

Телескопія (28,5%)	Словоскладання (24%)	Афіксація (21,5%)	Комбінація (16%)
1. clickjacker	1. (to tab-nab/to tabnab)	1. emojis	1. egosurfer
2. clickjacking	2. catfishing	2. e-reader	2. lifelogging
3. hacktivism	3. cyber Cyrano	3. m-health	3. like-gating
4. hacktivists	4. digital wildfire	4. m-learning	4. sofalizers (sofalisers)
5. nomophobe	5. Facebook	5. Nonliners	5. spearphisher
6. nomophobia	5. Facebook facelift	6. Onliners	6. spear-phishing
7. nomophobic	6. Facebook Hoe	7. owling	7. tab nabbing
8. plowling	7. Facebook	8. planking	8. tab napper (tab nabber)
9. sharenting	narcissism	9. selfies	9. tab napping
10. sofalizing (sofalising)	8. Facebook	10. to teletreat	10. tech-life (tech/life)
11. to clickjack	narcissist	11. to defollow	balance
12. to facehack	9. Facebook	12. to e-read	11. to spearphish
13. to frape	official	13. to unfollow	
14. to wall-jack	10. like-gating	14. troller	
15. tweethearts	11. mobile health	15. unfollower	
16. Twinterns	12. password		
17. twinternship	wallet		
18. twitchfork	13. qwerty (QWERTY)		
19. vook	tummy		
20. word-of-post			

	14. to egosurf 15. to self-interrupt 16. to tab-nap/to tabnap 17. virtual vanity		
Абревіація (4%) 1. BYOD 2. FOMO 3. MOOC	Конверсія (4%) 1. hat tip 2. OH 3. to troll	Метафоричне перенесення (~1,5%) 1. troll	

Перспективними для подальших розвідок у неологію є сфери онлайн бізнес-операцій, способи передачі даних у Інтернеті, новітні комп'ютерні програми, сучасні електронні пристрої тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Єнікеева С. М.* Система словотвору сучасної англійської мови : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філол. наук : спец. 10.02.04 "Германські мови" / С. М. Єнікеева. – К., 2011. – 32 с.

2. *Жулінська М. О.* Афіксація як метод утворення англійських неологізмів сфери інформаційних технологій / М. О. Жулінська // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки : наук. журнал / гол. ред. Коцан І. Я. – Луцьк : РВВ "Вежа" ВНУ ім. Лесі Українки, 2009. – № 6. – Серія "Філологічні науки". – С. 362–366.

3. *Зацний Ю. А.* Інновації у словниковому складі англійської мови початку ХХІ століття: англо-український словник / Ю. А. Зацний, А. В. Янков. – Вінниця : Нова Книга, 2008. – 360 с.

4. *Трикоз, К. Г.* Аквалокативні неологізми в американській лінгвокультурі / К. Г. Трикоз // Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Серия "Филология. Социальные коммуникации". – 2011. – Т. 24 (63), № 4, ч. 2. – С. 178–183.

5. *About words: a blog from Cambridge Dictionaries Online* [Electronic resource]. – Access mode: <http://dictionaryblog.cambridge.org/tag/neologisms/>. – Title from the screen.

6. *Gayathri A.* Owling+Planking = Perfection: Hilarious Pictures of Both Combined [Electronic resource] / A. Gayathri // International Business Times. – 2011. – Access mode: <http://www.ibtimes.com/owlingplanking-perfection-hilarious-pictures-both-combined-707971>. – Title from the screen.

7. *Recent Buzzwords* [Electronic resource] // Macmillan Dictionary Online. – Access mode: <http://www.macmillandictionary.com/buzzword/recent.html>. – Title from the screen. 8. *The Rice University*

Neologisms Database [Electronic resource]. – Access mode: <http://neologisms.rice.edu/index.php>. – Title from the screen.

Статтю подано до редколегії 15.10.2013

Сандыга Л. А., к.ф.н., ассист.,
Институт филологии КНУ имени Тараса Шевченко

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ИСТОЧНИК ФОРМИРОВАНИЯ АНГЛОЯЗЫЧНЫХ НЕОЛОГИЗМОВ

Статья посвящена исследованию англоязычных неологизмов, которые появляются благодаря развитию информационных технологий. Проанализированы языковые новообразования в сфере Интернет-общения, социальных сетях, неологизмы, связанные с онлайн-мошенничеством, новыми способами обучения и такие, которые обозначают новые виды заболеваний.

Ключевые слова: *инфонеологизм, неология, Интернет-общение, социальные сети, телескопия.*

Sandyga L. O., Cand.Phil.Sci., Assistant Professor,
Institute of Philology, Taras Shevchenko National University of Kyiv

INFORMATION TECHNOLOGIES AS A SOURCE OF ENGLISH NEOLOGISMS

The article is devoted to the study of English neologisms which arise due to the development of information technologies. New language coinages connected with online communication, social networks, online frauds, new educational methods and new kinds of diseases are analyzed.

Keywords: *infoneologisms, neology, online communication, social networks, telescopy.*

УДК 811.134.2 (81'276.6)

Сингаївська Г.В., к.філол.н., доц.,
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ЕПОНИМИ У СКЛАДІ ІСПАНОМОВНИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

Статтю присвячено визначенню ролі та місця термінів-епонімів в іспанській медичній термінології. У статті уточнено значення